

יישום חוק המהו"ת ביחידות הסיוע – מחקר ארצי

טלי באייר-טופילסקי יואה שורק

המחקר בוצע ביוזמת האגף הבכיר למחקר, תכנון והכשרה, בשיתוף יחידות הסיוע ליד בית המשפט לענייני משפחה ובתי הדין הדתיים, מינהל הסיוע לבתי המשפט ותקון במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ומומן בסיועם

עריכת לשון: רויטל אביב מתוק
תרגום לאנגלית (תקציר): נעמי הלסטד
עיצוב גרפי: ענת פרקו-טולדנו

מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל
מרכז אנגלברג לילדים ולנוער
ת"ד 3886 ירושלים 91037
טלפון: 02-6557400 | פקס: 02-5612391
brookdale.jdc.org.il

ירושלים | טבת תשע"ט | ינואר 2019

עוד פרסומים של המכון בנושא

- באייר-טופילסקי, ט., סבו-לאאל, ר., בלוך, ש. (2016). המשפחות המקבלות טיפול ממושך במרכזי קשר הורים ילדים. דמ-731-16
- באייר-טופילסקי, ט., סבו-לאאל, ר., מנור, א. (2015). יחידות הסיוע ליד בתי המשפט לענייני משפחה - מחקר הערכה ארצי. דמ-702-15
- פאס, ה., נבות, מ., צדקה, ה. (2014). מרכזי קשר הורים-ילדים: מחקר הערכה ארצי. דמ-663-14
- שורק, י., ריבקין, ד. (2010). הערכת התכנית הניסיונית לשיתוף ילדים בהליכים משפטיים הנוגעים להם בבתי משפט לענייני משפחה. דמ-599-10
- בן-רבי, ד., שמעיה-ידגר, ס. (2000). יחידות הסיוע ליד בתי המשפט לענייני משפחה: מחקר הערכה. דמ-367-00

את הפרסומים אפשר להוריד ללא תשלום מאתר המכון: brookdale.jdc.org.il

תקציר

רקע

ה"חוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה, התשע"ה-2014" (להלן, חוק המהו"ת) מהווה מהפכה באופן שבו מנוהלים סכסוכים משפחתיים בישראל. משמעותו היא שלראשונה הגשת תובענה משפטית בנושאים משפחתיים בארץ, מותנית בהליך מקדים ביחידות הסיוע ליד בית המשפט לענייני משפחה ובתי הדין הדתיים (להלן, יחידות הסיוע). החוק מחייב את הצדדים להשתתף בפגישות מהו"ת (מידע, היכרות ותיאום) עם עובדת סוציאלית ביחידות הסיוע, במטרה לבחון עם הצדדים חלופה לניהול הסכסוך המשפחתי מחוץ לכותלי בית המשפט. החוק נכנס לתוקף ביולי 2016 כהוראת שעה של שלוש שנים, כשבסיומה הכנסת תכריע אם וכיצד להחיל את החוק באופן קבוע.

שיטה

מחקר חלוץ זה נועד לסייע לקובעי המדיניות בפיתוח הליך המהו"ת ובשיפורו, תוך כדי הטמעתו ביחידות הסיוע ולפני פקיעת הוראת השעה לחוק. לשם כך, ביצע מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל מחקר הערכה ארצי, במערך משולב של כלים כמותיים ואיכותניים. המחקר בחן מנקודת המבט של הלקוחות ושל גורמי מקצוע מגוונים, את העמדות כלפי החוק ומטרותיו, את תהליכי היישום של מפגשי המהו"ת ואת תוצאותיו הראשוניות. כמו כן, נבחנו ההישגים והאתגרים שעלו בתקופת ההטמעה של המפגשים ביחידות הסיוע. במחקר נעשה שימוש בסקר טלפוני בקרב מדגם מייצג של 240 לקוחות, שנערך כשלושה חודשים לאחר שסיימו את הליך המהו"ת. כמו כן, נערכו ראיונות עומק עם לקוחות ועם בעלי תפקידים שונים, נעשה שימוש בקובץ מנהלי של יחידות הסיוע ונערך ניתוח תוכן של סיכומי ועדות של הכנסת.

ממצאים

מן המחקר עולה שתקופת ההטמעה של מפגשי המהו"ת הייתה סוערת. יחידות הסיוע היו בעיצומו של תהליך התארגנות לרפורמה, וחוק המהו"ת היה נתון למתקפה תקשורתית מתמשכת. באשר למאפייני הסכסוך במשפחות, ב-78% מן המשפחות, ילדים היו במוקד הסכסוך שעסק בנושאים הוריים כדוגמת משמורת והסדרי קשר. נוסף על כך, המחקר מצביע על עוצמה גבוהה מאוד של סכסוך ב-68% מן המשפחות, ועל שיעורים גבוהים של אלימות אינטימית (Intimate Partner Violence - IPV) בין הצדדים. למרות נתוני פתיחה מאתגרים אלה, הממצאים מצביעים על תוצאות מעודדות של הליך המהו"ת כבר בתקופת ההטמעה. נכון לזמן הסקר: ב-58% מן המשפחות, הסכסוך המשפטי הסתיים תוך שלושה חודשים מסיום מפגשי המהו"ת ולרוב בדרכי שלום והסכמה; ב-26% מן המשפחות, הסכסוך המשפחתי המשיך להתנהל בדרך חלופית להכרעה שיפוטית; בשאר המשפחות (16%), הסכסוך המשפטי לא נפתר ולא דווח על ניהולו בדרך חלופית כלשהי. קרוב ל-40% מן המשפחות דיווחו שבמסגרת מפגשי המהו"ת הן הצליחו להגיע להסכמה לפחות באחד מנושאי הסכסוך. ברוב המקרים האלה, דווח שההסכמות היו יציבות לאורך זמן (72%), וכי הן תרמו להמשך ניהול הסכסוך במשפחה (59%). זאת ועוד, כ-40% מן הלקוחות דיווחו על תרומות סובייקטיביות של ההליך, כגון הפחתה בעצימות העימות במשפחה.

מסקנות

נתוני מחקר זה מצביעים באופן חד-משמעי על הצורך בהמשך כינון החוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה, ותומכים בהמשך יישומו של הליך המהו"ת ביחידות הסיוע. בד בבד, זוהו סוגיות מהותיות הדורשות שיפור ליישום החוק ולאכיפתו, למשל המתנה ממושכת מידי של המשפחות והיעדר מסע הסברה הולם לרפורמת המהו"ת. בדוח מוצעים כיווני פעולה יישומיים לקובעי המדיניות ולמפעילי הליך המהו"ת, אשר יסייעו לטפל בסוגיות, ויקדמו הטמעה מיטבית של החוק בתוך יחידות הסיוע.

תמצית מנהלים

מבוא

דוח זה מציג מחקר ארצי שבחן את יישומו הראשוני של ה"חוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה, התשע"ה-2014" (להלן, חוק המהו"ת) ביחידות הסיוע ליד בית המשפט לענייני משפחה ובתי הדין הדתיים (להלן, יחידות הסיוע). החוק מסמן רפורמה באופן שבו מנוהלים סכסוכים משפחתיים בישראל, ומחייב את הצדדים להשתתף בפגישות עם עובדת סוציאלית ביחידות הסיוע, טרם הגשת תובענה ליישוב סכסוך. פגישות אלה מכונות מהו"ת (מידע, היכרות ותיאום), וייעודן לבחון עם הצדדים חלופה לניהול הסכסוך המשפחתי מחוץ לכותלי בית המשפט. בניגוד לדעה הרווחת בציבור, הליך המהו"ת לכשעצמו אינו גישור והחוק אינו מחייב את המשפחות להליך גישור או לכל הליך טיפולי לאחר המהו"ת. החוק נכנס לתוקף ביולי 2016 כהוראת שעה של שלוש שנים, כשבסיומה הכנסת תכריע אם וכיצד להחיל את החוק באופן קבוע.

המחקר הוזמן על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים במטרה לבחון את יישום מפגשי המהו"ת ביחידות הסיוע, תוך כדי תהליכי הטמעתם ולפני פקיעת הוראת השעה לחוק. לשם כך, נערך מחקר ארצי להערכה מעצבת, שנסמך על מערך משולב של כלים כמותיים ואיכותניים. המחקר בחן מנקודת המבט של הלקוחות ושל גורמי מקצוע מגוונים, את העמדות כלפי החוק ומטרותיו, את תהליכי היישום של מפגשי המהו"ת ואת תוצאותיו הראשוניות. כמו כן, נבחנו ההישגים והאתגרים שעלו בתקופת ההטמעה של המפגשים ביחידות הסיוע.

חוק המהו"ת ומטרותיו

חוק המהו"ת התקבל כהוראת שעה ב-8.12.2014. החוק אושר בכנסת ללא מתנגדים או נמנעים וכנס לתוקף ביולי 2016 לתקופה של שלוש שנים.

מטרת החוק לסייע לבני זוג ולהורים וילדיהם ליישב סכסוך משפחתי בהסכמה ובדרכי שלום, ולצמצם את הצורך בקיום התדיינות משפטית, מתוך התחשבות במכלול ההיבטים הנוגעים לסכסוך ובטובתם של כל ילדה וילד.

החוק נשען על תפיסה "משפטיתפולית", הרואה חשיבות בקיומה של מערכת טיפולית לצד המערכת המשפטית ובשיתוף פעולה עימה, לצורך ניהול מיטבי של הסכסוך המשפחתי. חוק המהו"ת קובע שבסכסוכים משפחתיים, במקום הגשת תביעה לערכאה שיפוטית, מוגשת תחילה "בקשה ליישוב סכסוך" מבלי שמפורטים נושאי הסכסוך או הטענות כנגד הצד השני לסכסוך. הערכאה השיפוטית מזמנת את הצדדים למפגש מהו"ת ראשון ביחידת הסיוע השייכת לה. יחידת הסיוע מקיימת עד ארבעה מפגשי מהו"ת עם הצדדים, במטרה לתת לצדדים מידע רלוונטי ליישוב הסכסוך, לערוך היכרות ראשונית עם המשפחה (אינטייק) כדי להמליץ לצדדים על דרך מתאימה עבורם לניהול הסכסוך, ולצורך תיאום המשך ניהול הסכסוך במשפחה. רק לאחר מפגשי המהו"ת ביחידות הסיוע, הצדדים יכולים להחליט אם להגיש תביעה לערכאה שיפוטית, או ליישב את הסכסוך בהסכמה בכלים שאינם משפטיים-אדברסריים.

החוק קובע שכל פגישות המהו"ת יתקיימו בתוך 45 ימים מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך עם אפשרות להארכת התקופה ב-15 ימים. בתום עשרה ימים מיום פגישת המהו"ת האחרונה, על הצדדים להודיע ליחידת הסיוע אם הם מעוניינים להמשיך בהליך חלופי ליישוב הסכסוך או לפנות להליך של הכרעה שיפוטית.

בישראל, עד חקיקת חוק המהו"ת, המדינה לא חייבה את הצדדים המבקשים לפתוח בתביעה בעניין משפחתי, בכל הליך מקדים שהוא. בתוך כך, לפני כניסת החוק לתוקף, כמעט כל המשפחות שפנו לערכאה משפטית בשל סכסוך משפחתי, פתחו בהליך אדברסרי של תביעה. רק במקרים נדירים (6%), הגישו משפחות "בקשה ליישוב סכסוך" בערכאה המשפטית, אשר הובילה להליך לא אדברסרי של יישוב סכסוך ביחידות הסיוע. מכאן, שחוק המהו"ת מייצג הרחבה מסוימת של מעורבות מדינת ישראל בהליך המשפחתי. עם זאת, בשונה ממדינות אחרות במערב, אשר מחייבות את הצדדים לעבור גישור לפני ההליך המשפטי, מפגשי המהו"ת אינם מהווים תהליך של גישור וחוק המהו"ת אינו מחייב את הצדדים לנהל את הסכסוך מחוץ לכותלי בית המשפט.

תיאור המחקר

מטרת המחקר

ההערכה המעצבת של יישום חוק המהו"ת ביחידות הסיוע נועדה לבחון את ההטמעה הראשונית של מפגשי המהו"ת ביחידות, את תוצאותיהם הראשוניות ואת השינויים שיש לבצע בהם.

אוכלוסיית המחקר

אוכלוסיית המחקר העיקרית כוללת משפחות אשר השתתפו במפגשי מהו"ת ביחידות הסיוע בתקופת קיומה של הוראת השעה לחוק. נוסף על כך, אוכלוסיית המחקר כוללת את עובדות יחידות הסיוע (עובדות סוציאליות ועורכות דין) ובעלי תפקידים נוספים הקשורים לחקיקה או ליישום החוק.

מערך המחקר

איסוף הנתונים החל באוקטובר 2016, כשלושה חודשים לאחר כניסת הוראת השעה לתוקף והחלת מפגשי המהו"ת ביחידות הסיוע, ונמשך כשנה וחצי. מערך המחקר המשולב כלל מרכיב כמותי ומרכיב איכותני.

המרכיב הכמותי

הנתונים התבססו על מידע מנהלי ממוחשב של יחידות הסיוע ועל סקר טלפוני שנערך בקרב לקוחות שהשתתפו בהליך המהו"ת:

קובץ מידע מנהלי

- נתונים מנהליים על משפחות שזומנו לפגישת מהו"ת ראשונה בתאריכים 1 במרץ 2017 ועד 30 ביוני 2017.
- סך הכול נכללו בקובץ 13,593 יחידים שהם 6,714 משפחות שזומנו למפגשי מהו"ת ו-9,197 יחידים שהם 4,536 משפחות שהשתתפו בפועל בהליך המהו"ת.
- הקובץ כלל מידע על מאפייני הפרט ועל מאפייני המפגשים, וכן את דיווחי העובדות הסוציאליות על תוצאות מפגשי המהו"ת במשפחות, המלצותיהן על המשך ניהול הסכסוך במשפחה והחלטות הצדדים בנוגע לזה.

סקר טלפוני ללקוחות המהו"ת

- כלי זה מהווה מקור מידע עיקרי של המחקר ואסף נתונים על מאפייני רקע של הלקוחות, על מאפייני הסכסוך המשפחתי, על תיאור הליך המהו"ת ותפיסתו ועל תוצאות הליך המהו"ת.
- הסקר נערך שלושה חודשים לאחר קיום הליך המהו"ת במשפחה.
- הדגימה לסקר הטלפוני בוצעה כדלקמן:
  1. גיוס ללקוחות לסקר בעת הגעת הצדדים לפגישת מהו"ת ראשונה באמצעות כתבי הסכמה.
  2. תקופת גיוס הלקוחות נמשכה מה-1.3.2017 ועד 30.6.2017.
  3. ב-1,019 משפחות ניתנה הסכמה של לפחות אחד מן הצדדים להשתתף בסקר.
  4. מתוך בעלי כתב ההסכמה נדגמו אקראית 382 משפחות, אשר מתוכן הורכב מדגם של 240 משפחות שונות (63% היענות).
  5. כל משפחה מיוצגת על ידי צד אחד בסכסוך: 114 גברים ו-126 נשים.

המרכיב האיכותני

- איסוף המידע האיכותני בוצע באמצעות ראיונות עומק שמטרתם זיהוי סוגיות ותמות ביישום המפגשים ובתוצאותיהם:
- 16 ראיונות עומק עם בעלי תפקידים: עובדות יחידות הסיוע, חברות כנסת, יועצים משפטיים, עורכי דין פרטיים ופעילים חברתיים.
  - 8 ראיונות עומק עם לקוחות המהו"ת (4 נשים ו-4 גברים) שנערכו לפחות חצי שנה לאחר הליך המהו"ת.
  - מקורות מידע איכותניים נוספים: סיכומי ועדות בכנסת, ניירות עמדה וכתבות בתקשורת שעסקו בחוק המהו"ת.
- אתיקה: המחקר אושר על ידי הייעוץ המשפטי של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן, משרד הרווחה). הקובץ המנהלי הועבר לחוקרים באופן מוצפן וכלל רק שמות פרטיים לצורך עריכת הסקר וקוד מזהה למשפחה. הסקר נערך רק בקרב לקוחות בעלי כתב ההסכמה, אשר תיארו את מטרת המחקר וציינו שהשתתפות היא על בסיס וולונטרי.

עיקרי הממצאים

מאפייני הפרט של לקוחות המהו"ת במדגם (n=240):

- 90% מן הלקוחות הם בני 26-60 שנים: 42% בני 26-40 שנים ו- 48% בני 41-60 שנים.
- 92% יהודים ו-75% ילידי הארץ
- 40% בעלי תואר אקדמי

מאפייני הסכסוך במשפחות המדגם (n=240):

- ב-78% מן המשפחות ילדים היו במוקד הסכסוך שעסק בנושאים הוריים, כגון משמורת והסדרי קשר.
- ב-68% מן המשפחות עוצמת הסכסוך המשפחתי דורגה כגבוהה ביותר, לפחות באחד מנושאי הסכסוך.
- 25% מן הנשים ו-21% מן הגברים דיווחו על פגיעה פיזית של הצד השני בהם, ללא הבדל מובהק על בסיס מגדר.
- ב-61% מן המשפחות המחלוקת נמשכה זמן קצר יחסית לפני הגשת הבקשה ליישוב סכסוך (עד שנה).

תוצאות הליך המהו"ת

תוצאות רצויות של ההליך

החוק מגדיר את התוצאות הרצויות של מפגשי המהו"ת רק באופן כללי. כדי לחדד את הגדרת התוצאות הרצויות וכבסיס למדידתן בסקר הטלפוני, נבחנה תחילה פרשנות המרואיינים למטרות החוק. בראיונות עלתה גישה רב-ממדית של התוצאות הרצויות, בהן:

1. פתרון מהיר של הסכסוך המשפטי או יישובו בדרכי שלום – אי-הגשת תובענה משפטית. בתוך כך, סיום מהיר יחסית של הסכסוך (תוך חדשים מספר), גם אם הסתיים במהלך אדברסרי, ייחשב כפתרון מניח את הדעת לסכסוך המשפחתי.
2. העברת מידע רלוונטי לצדדים על ההליך המשפטי ועל דרכים חלופיות
3. הגעה להסכמות בין הצדדים במסגרת הליך המהו"ת
4. הפחתת עצימות העימות במשפחה וניהול הליכים משפטיים תוך מכוונות למציאת פתרון
5. רווחה נפשית גבוהה יותר של האנשים השרויים בסכסוך משפחתי

המרכיב הכמותי של המחקר בחן את ארבע התוצאות הראשונות. התוצאה שנוגעת לרווחה נפשית היא ארוכת טווח ולפיכך בדיקתה לא התאפשרה במבנה המחקר הנוכחי. בסעיפים הבאים יוצגו ממצאי הסקר הטלפוני בהתייחס לתוצאות הליך המהו"ת מנקודת המבט של הלקוחות.

תוצאות מפגשי המהו"ת, על פי דיווחי הלקוחות בסקר הטלפוני (n=240):

(1) פתרון מהיר של הסכסוך המשפטי או יישובו בדרכי שלום - אי-הגשת תובענה משפטית

- כמחצית (49%) מן המשפחות דיווחו שלא הגישו תביעה משפטית בתום הליך המהו"ת. לשם השוואה, לפני כניסת החוק לתוקף, כמעט כל משפחה שפנתה לערכאה משפטית בעניין סכסוך משפחתי פתחה בהליך משפטי-אדברסרי. זאת למעט 6% בלבד מהמשפחות, אשר הגישו "בקשה ליישוב סכסוך" והופנו ליחידות הסיוע (באייר-טופילסקי ושות', 2015)
- נכון למועד ביצוע הסקר, שלושה חודשים לאחר מפגשי המהו"ת: ב-58% מן המשפחות הסכסוך המשפטי כבר הסתיים; ב-26% מן המשפחות המשיכו לנהל את הסכסוך המשפחתי בדרכי שלום שאינן משפטיות; ובשאר המשפחות (16%), הסכסוך המשפטי לא נפתר ולא דווח על ניהולו בדרך חלופית כלשהי.
- מתוך המשפחות שהסכסוך המשפטי בעניינן הסתיים (n=79), 60% הגיעו להסכם או לשלום בית ו-40% סיימו את הסכסוך בהכרעה שיפוטית.

(2) העברת מידע רלוונטי לצדדים על ההליך המשפטי ועל דרכים חלופיות

- רק 24% מן הלקוחות דיווחו שקיבלו מידע חדש במפגשי המהו"ת (n=58). מתוכם, 90% השיבו שהמידע היה ברור ו-77% שהמידע היה מועיל ותורם.

(3) הגעה להסכמות בין הצדדים במסגרת הליך המהו"ת

- 37% מן הלקוחות דיווחו שהגיעו להסכמה אחת לפחות במפגשי המהו"ת. מהם, 72% דיווחו שנכון לזמן הסקר, ישנן הסכמות שעדיין מיושמות ו-59% דיווחו שההסכמות תרמו להמשך יישוב הסכסוך.

(4) הפחתת עצימות העימות במשפחה וניהול הליכים משפטיים תוך מכוונות למציאת פתרון

- מתוך המשפחות שלא הגישו תביעה בתום הליך המהו"ת (n=117), 50% דיווחו שהמפגשים תרמו לשיפור היחסים בין הצדדים.
- מתוך המשפחות שהגישו תביעה משפטית בתום הליך המהו"ת (n=122), 26% דיווחו שהמפגשים תרמו לשיפור היחסים בין הצדדים. 34% מהן דיווחו שהמפגשים תרמו גם בכך שהכינו אותם להליך המשפטי.

דרכי העבודה ותפיסת הליך המהו"ת

שלבם בהליך המהו"ת:

השלב המקדים לפני פגישות המהו"ת

- מתוך 6,714 המשפחות שזומנו בתקופת המחקר להליך מהו"ת בשל הגשת בקשה ליישוב סכסוך, ב-69% מן המקרים המבקשת היא אישה והמשיב הוא גבר.
- מתוך 6,714 המשפחות שזומנו בתקופת המחקר להליך מהו"ת, רק 4,536 משפחות השתתפו בפועל בהליך. ב-2,178 משפחות, שהן 32% מן המשפחות שזומנו, לא התקיים הליך מהו"ת, לרוב בשל אי-היענות לזימון.
- 47% מן המשפחות שהשתתפו בסקר לקוחות (n=240) לא פנו לאף גורם טיפולי או ליעוץ משפטי מעורך דין, טרם הגשת הבקשה ליישוב סכסוך.
- עבור 51% מן המשפחות, זמן ההמתנה לפגישת המהו"ת הראשונה נמשך יותר מ-45 ימים. במשפחות אלה יחידות הסיוע לא עמדו ביעד שקבע המחוקק - עד 45 ימי עיכוב הליכים לצורך קיום מפגשי המהו"ת במשפחה.

שלב הפגישות בהליך

מהלך הפגישות:

- לפי הסקר הטלפוני (n=240), בכל המשפחות ארך הליך המהו"ת עד ארבע פגישות, זאת בהלימה להוראת החוק. במחצית (49%) המשפחות, ההליך הסתכם בפגישה אחת בלבד. שאר המשפחות (51%), השתתפו בפגישות מהו"ת נוספות.
  - להלן יוצג ההליך המתקיים בפגישת המהות הראשונה ובהמשך יתוארו מהלכי הפגישות הנוספות, כעולה מראיונות העומק עם אנשי המקצוע. סיומו של הסעיף יוקדש להיבט יחודי וחדשני של הליך המהו"ת- שילוב עורכות דין של יחידות הסיוע ועורכי דין פרטיים במפגשים.
- פגישת המהו"ת הראשונה:

- פגישה זו נמשכת כשעה וחצי ומשתתפים בה הצדדים והעובדת הסוציאלית.
- בפגישה נערכת לראשונה היכרות של העובדת הסוציאלית עם הצדדים ועם סיפור הסכסוך.
- בפגישה ניתנים הסברים על החוק, על היחידות ועל חיסיון ההליך.
- בפגישה מוצגות לצדדים חלופות שונות לניהול הסכסוך ביניהם, במטרה לסייע להם לבחור את החלופה הטובה ביותר עבורם. מוסברים להם היתרונות של ניהול הסכסוך בהסכמה.

- במשפחות שבהן הסכסוך נוגע לילדי הצדדים, העובדת הסוציאלית מתארת את השלכות הגירושין על הילדים, ועשויה להציע להם דרכי התמודדות לתקופה רגישה זו.
  - העובדת הסוציאלית עשויה להציע לצדדים להיפגש עם פסיכולוג יחידת הסיוע או להפנותם לשירותים טיפוליים (ציבוריים ו/או פרטיים).
- פגישות המהו"ת השנייה עד הרביעית:
- אם בסיום הפגישה הראשונה הצדדים אינם מעוניינים להמשיך בהליך של יישוב הסכסוך בהסכמה, העובדות הסוציאליות עשויות להציע לצדדים להגיע לפגישות נוספות.
  - מטרת הפגישות הנוספות היא לאפשר לצדדים עיבוד נוסף של המידע שניתן בפגישה הראשונה וקבלת החלטה מושכלת יותר על אופן ניהול הסכסוך.
  - תאריך הפגישה השנייה נקבע בדרך כלל בטווח של שבוע עד עשרה ימים מן הפגישה הראשונה ועל פי הפניות של עובדות יחידות הסיוע. כלומר, הצדדים צריכים להתאים את עצמם לתאריך האפשרי ליחידת הסיוע, עקב עומס העבודה המאפיין את עבודת יחידות הסיוע מאז החלת החוק.
  - המתכונת של הפגישות הנוספות תלויה בשיקול דעתה של העובדת הסוציאלית, כשלרוב מתקיימת אחת משלוש האפשרויות האלה:
    - שיחות נפרדות עם כל אחד מן הצדדים, שמטרתן לגשר על פערים שצפו בפגישה הראשונה.
    - קיום פגישות בשיתוף שני הצדדים ועורכת הדין של יחידת הסיוע, שבהן נמסר לצדדים מידע משפטי מפורט על האפשרויות לניהול הסכסוך בעניינם.
    - קיום פגישות בשיתוף עורכי הדין הפרטיים של הצדדים לצורך עבודה עם עורכת הדין של יחידות הסיוע על ניסוח הסכמות או הסכם כולל.
- מעורבות עורכות הדין של יחידות הסיוע ועורכי הדין הפרטיים בהליך המהו"ת
- אחד החידושים שהביא עימו חוק המהו"ת הוא הקמת שירות עריכת דין בתוך יחידות הסיוע, ושילובן של עורכות דין בהליך המהו"ת. כמו כן, מעורבות עורכי דין פרטיים במפגשי המהו"ת היא דרך פעולה חדשה של יחידות הסיוע, ופועל יוצא של החוק.
- שירות עריכת הדין ביחידות הסיוע
- 28% ממשתתפי הסקר (n=240) דיווחו כי הצדדים נפגשו עם עורכת דין מטעם יחידות הסיוע.
  - מתוך ראיונות העומק עם בעלי תפקידים ביחידות הסיוע עולה שעורכות הדין עובדות במודל ייחודי של שותפות עם העובדות סוציאליות, תוך קיום מפגשים משותפים עם הצדדים.

- כל אנשי המקצוע שרואיינו בירכו על שילובן של עורכות הדין כחלק אינטגרלי מיחידות הסיוע. יחד עם זאת, תואר קושי שעלה בעיקר בחודשים הראשונים להטמעת המפגשים, ונגע לחלוקת עבודה לא ברורה בין הפרופסיות. למשל, במצבים שבהם עורכת דין מתחילה לעסוק בתחומים טיפוליים או כשהעובדת הסוציאלית נותנת לצדדים מידע משפטי. אתגר זה אפיין את עבודת הצוות בעיקר בראשית הדרך. במשך הזמן למדו עורכות הדין והעובדות הסוציאליות לפעול יחד, כל אחת בגבולות הפרופסיה שלה.

- בשלב הראיונות השני תיארו המרואיינות, הן העובדות הסוציאליות והן עורכות הדין, שביעות רצון רבה ממודל העבודה המשותפת.

מעורבות עורכי הדין הפרטיים בהליך המהו"ת

- לפי החוק, כל אחד מן הצדדים יכול להביא איתו למפגש המהו"ת עורך דין פרטי, גם במקרה שבו הצד השני אינו מיוצג.
- בכרבע (24%) מן המשפחות שהשתתפו בסקר (n=240), נכח במפגשי המהו"ת עורך דין פרטי או טוען רבני של אחד הצדדים או של שניהם.

- ראיונות העומק הצביעו על כך ששילוב עורכי הדין הפרטיים נעשה בתחילה תוך תחושת אילוץ וחשש של עובדות יחידות הסיוע. עם הזמן חלה התפתחות בגישה של העובדות הסוציאליות ועורכות הדין ביחידות הסיוע כלפי המהלך. בסבב השני של הראיונות, שילוב עורכי הדין הפרטיים תואר כמהלך חיובי, אשר במקרים רבים תורם ליישוב מהיר ויעיל יותר של הסכסוך.

שלב הסיום בהליך

- מראיונות העומק עלה שבסיום ההליך יש קושי משמעותי, והוא מחסור בשירותים ציבוריים נגישים עבור משפחות במצבי גירושין - הן שירותי גישור וסיוע משפטי והן שירותי טיפול למתגרשים ולילדיהם.

- ישנם מצבים רבים שבהם העובדת הסוציאלית מזהה צורך להפנות את הצדדים או את ילדיהם לטיפול, אך אין שירות זמין שאליו ניתן להפנות.

- זאת ועוד, ישנו מחסור בשירותים ציבוריים או מסובסדים ליישוב הסכסוך המשפחתי בדרכי שלום באמצעות גישור או הליך חלופי אחר. למיטב ידיעתנו ונכון לכתיבת שורות אלה, כספים שהועברו לסיוע המשפטי למטרה זו, טרם נוצלו.

- לפיכך, כאשר הצדדים אינם יכולים לממן בעצמם הליך של יישוב סכסוך בהסכמה, אין מענה הולם של המדינה עבורם. טיפול בסוגיה זו חיוני ביותר להצלחת רפורמת המהו"ת בארץ ולצמצום הפערים החברתיים בסוגיה זו.

תפיסת הלקוחות את המפגשים ואת החוק ותגובות הציבור לחוק

ברית טיפולית חיובית:

- ברית טיפולית חיובית מתייחסת לאקלים חיובי שיוצר איש המקצוע המבוסס על אמון, על הקשבה ועל הבנה. תפיסה חיובית של הלקוח את הברית נחשבת למנבא החזק ביותר של הצלחת הליך טיפולי (Safran & Muran, 2000; Strupp, 2001). 75% מן הלקוחות דיווחו על ברית טיפולית חיובית מאוד בינם לבין העובדת הסוציאלית.

שביעות רצון מן ההליך ועמדות של לקוחות כלפי החוק:

- 71% מן הלקוחות דיווחו שהם שבעי רצון מהליך המהו"ת.
- 66% מן הלקוחות דיווחו שיש להם עמדה חיובית כלפי חוק המהו"ת, כ-15% דיווחו על עמדה שלילית, ו-19% היו בעמדה ניטרלית.

התגובות בציבור לחוק, מתוך ראיונות העומק:

- סמוך להחלתו פורסמו בתקשורת בעיקר תגובות שליליות לחוק. עמדות שליליות כלפי החוק נשמעו מפי עורכי הדין הפרטיים ולשכת עורכי הדין, מהנהלת בתי המשפט, משופטים ומדיינים. המקטרגים טענו למשל שהוראותיו של החוק שוללות לתקופה מוגדרת זכות יסוד בסיסית - פנייה בתובענה לערכאות שיפוטיות. כמו כן נטען שהחוק מחייב את הצדדים להשתתף בהליך גישור, זאת על אף גישור במהותו אמור להיות הליך מבוסס על הסכמה. כאמור, טענה שגויה זו הביאה להטעיה רחבה של הציבור, שכן על אף שהחוק אינו מחייב גישור, הוא מכונה בציבור "חוק הגישור". עוד נטען כנגד החוק, שהוראותיו אינן מיושמות, בשל הערכות לא מספקת של יחידות הסיוע.
- עם הזמן התגובות לחוק היו חיוביות יותר ויותר, כפי שעלה מראיונות העומק שהתקיימו בנקודת הזמן השנייה, כשנה וחצי לאחר החלת החוק. המרואיינים הסבירו שהתגובות השליליות לחוק פחתו ככל שנצבר ניסיון רב יותר ביישום, וככל שיותר אנשי מקצוע ולקוחות חוו חוויות חיוביות. בין השאר, עורכי הדין הפרטיים משתפים יותר פעולה ומתווכים באופן חיובי יותר את החוק ללקוחות.
- טענה מוצדקת שממשיכים להעלות בתקשורת, נוגעת להיערכות הבלתי מספקת של המדינה להליך המהו"ת, לנוכח הקצאה תקציבית נמוכה למהלך. הכשלים הבולטים ביישום מפגשי המהו"ת מובאים בסעיף הבא.

אתגרים ביישום החוק שזוהו בראיונות העומק

קשיים לוגיסטיים מתמשכים

- המרואיינים הצביעו על קשיים לוגיסטיים רבים ביישום החוק, זמן ממושך לאחר החלתו. קשיים אלה אינם שוליים לדעת המרואיינים והם פוגעים באיכות הפעלתו של החוק ובלקוחות המהו"ת:
- מחסור בחדרים לקבלת קהל לקוחות המהו"ת - המחסור החמור בחדרים ביחידות הסיוע לקבלת קהל לקוחות המהו"ת נובע בעיקר מן העיכוב בטיפול מצד מנהל הדיור הציבורי.
  - עומס עבודה רב ותקינה דלה - עומס רב על העובדות האחראיות ליישום החוק: העובדות הסוציאליות, עורכות הדין והמזכירות ביחידות הסיוע, וכן על מזכירות בתי המשפט לענייני משפחה. התקינה הדלה גורמת לעיכוב מתן השירות ללקוחות המהו"ת ולהארכת משך "עיכוב ההליכים", ובכך פוגעת במשפחות.

היעדר אחידות ביישום החוק:

- יישום החוק בבתי הדין הרבניים טוב יותר מן היישום בבתי המשפט לענייני משפחה – היו מרואיינים שצינו כי יישום החוק בבתי הדין הרבניים הוא טוב יותר עקב הנטייה של הדיינים לשתוף פעולה חיובי יותר עם מיישמי החוק, מכמה סיבות אפשריות:
  - הגישה של בתי הדין הרבניים לסכסוך המשפחתי יותר תואמת לחוק – הגישה הדתית מכוונת ל'שלום בית' ולכן לתפיסת חלק מן המרואיינים, תואמת יותר את הגישה של החוק לעומת הגישה האדברסרית הרווחת בתי המשפט לענייני משפחה.
  - אוכלוסיית הפונים לבתי הדין הרבניים היא על פי רוב ממעמד חברתי כלכלי נמוך יותר, ולדברי המרואיינים קל יותר לעבוד איתה.
  - יחידות הסיוע קרובות יותר במיקומן למזכירות בתי הדין הרבניים מאשר לבתי המשפט לענייני משפחה. המפגש היום-יומי והבלתי אמצעי בין עובדות יחידת הסיוע לבין מזכירות בתי הדין הרבניים משפר את יישום המפגשים.
- ככלל, יישומו של החוק מוצלח יותר בפריפריה, בשל שיתוף פעולה רב יותר של השופטים ושל עורכי הדין הפרטיים שם. המרואיינים מייחסים זאת בעיקר למאפיינים הסוציו-דמוגרפיים הנמוכים יותר של המשפחות בפריפריה. המרואיינים היו תמימי דעים שהטמעת הליך המהו"ת קשה יותר במחוזות שבהן ריבוי של משפחות ממעמד סוציו-אקונומי גבוה. יחד עם זאת, המחסור בשירותים שאליהם ניתן להפנות את המשפחות בתום הליך המהו"ת, חמור יותר בפריפריה ועלול להעמיק את הפער ביישום החוק בעיקר בקרב משפחות אשר אינן יכולות לממן שירותים פרטיים.

מגבלות המחקר:

- מגבלות הנוגעות לאוכלוסיית המחקר והמדגם. ממצאי מחקר זה מייצגים את האוכלוסייה הנחקרת – משפחות אשר זומנו למפגשי המהו"ת ביחידות הסיוע וקיימו פגישה ראשונה. חשוב לציין כי ישנן משפחות שזמנו להתערבות במסגרת המהו"ת אך לא הגיעו לפגישות שנקבעו עבורן. יש להניח כי לקבוצות אלו מאפיינים ייחודיים. לכן, יש לקיים מחקר שיתמקד במשפחות אלו ויבחן שאלות מחקר הרלוונטיות לסוגיה.
- מגבלות הנוגעות לעיתוי עריכת המחקר. המחקר החל כשלושה חודשים בלבד לאחרכניסת החוק לתוקף, כדי לענות על הצורך של השירות בנתונים ראשוניים שיסייעו בפיתוח הליך המהו"ת. יש להניח שבחינת מפגשי המהו"ת בהמשך תניב תוצאות שונות מאלה שהראה מחקר חלוצי זה. כמו כן, התוצאות מתייחסות לטווח הקצר בלבד (short-term outcomes).

סיכום וכיווני פעולה

חוק המהו"ת מהווה מהפכה באופן שבו מתנהלים סכסוכים משפחתיים בישראל. לחוק השפעה על רבות משפחות המצויות בתהליך משברי של פרידה וגירושין, ועל ילדיהן. מחקר חלוץ זה בחן באופן שיטתי את יישום החוק הלכה למעשה, במהלך הטמעתו ביחידות הסיוע ולפני פקיעת הוראת השעה לחוק. לשם כך, ביצע מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל מחקר ארצי להערכה מעצבת, במערך משולב של כלים כמותיים ואיכותניים.

מן הממצאים עולה שתקופת ההטמעה של החוק ביחידות הסיוע היתה סוערת: יחידות הסיוע היו בעיצומו של תהליך התארגנות והרחבת מצבת כוח האדם והאכסנייה, הליך המהו"ת היה נתון למתקפה תקשורתית מתמשכת ומשפחות רבות הגישו בקשות כפולות ליישוב סכסוך, שהוסיפו לעומס ביחידות. אף על פי כן, ממצאי המחקר מצביעים על עמדות חיוביות של רוב הלקוחות כלפי החוק ועל תוצאות מעודדות של מפגשי המהו"ת, התומכות בהמשך יישומו של הליך המהו"ת ביחידות הסיוע.

בד בבד, זוהו סוגיות מהותיות ביישום המפגשים הדורשות שיפור. להלן מוצעים כיווני פעולה יישומיים לקובעי המדיניות ולמפעילי הליך המהו"ת, אשר יסייעו לטפל בסוגיות ויקדמו הטמעה מיטבית של החוק בתוך יחידות הסיוע.

כיווני פעולה מומלצים

מחסור במשאבים והתארכות ההמתנה

יש לפעול לשיפור העמידה בלוחות הזמנים שנקבעו בחוק ולמנוע מצב של עיכוב הליכים ממושך יותר שלא לצורך, שכן הוא פוגע בלקוחות ומנוגד לחוק. לפיכך נמליץ:

- לדאוג להיקף העבודה ולתקינה מתאימה של עובדות סוציאליות ומזכירות, באופן שיאפשר את קיומם של מפגשי המהו"ת תוך 45 ימים מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך במשפחה.
- חשוב לדאוג לדיור ממשלתי מספק, כך שיהיה חדר לכל עובדת ושהתנאים הפיזיים יהיו הולמים בכל יחידות הסיוע. חלק מן היחידות ממוקמות במרחק מן הערכאה ויש לפעול לקירובן.

אכיפת החוק

- ממצאי המחקר מצביעים על כך ששליש מן המופנים למהו"ת אינם מתייצבים למפגשים, על אף שהזימון מחייב על פי חוק. במקרים אלה החוק למעשה לא נאכף. יש צורך בעריכת מחקר שיתמקד במשפחות שאינן מגיעות למפגשים ויבחן שאלות מחקר הרלוונטיות לסוגיה.
- יש לבחון פתרונות אפשריים כולל האפשרות להגברת האכיפה של החוק. מתוך ראיונות העומק עם אנשי המקצוע עולה ששופטים ודיינים נמנעים ממתן סנקציות במקרה שהצדדים לא התייצבו למפגשי המהו"ת. יש לקיים מחקר שיבחן סוגיה זו לעומק בראיונות עם שופטים ועם גורמים רלוונטיים נוספים, אשר יציע פתרונות יישומיים לצמצום התופעה.
- יש לאסוף מידע מקדים בסיסי על לקוחות המהו"ת ועל הסכסוך המשפחתי לפני המפגש הראשון איתם, כפי שקבע גם המחוקק. לשם כך יש לשנות את טופס הבקשה ליישוב סכסוך שממלא/ת המבקש/ת.
- יש לעשות בדיקה וסינון של טופסי הבקשה ליישוב סכסוך על ידי מומחית מטעם יחידות הסיוע, כפי שקבע המחוקק. כמו כן חשוב ללמוד אם יש צורך במתורגמן במפגש.

עריכת הסכמים ביחידות הסיוע

- יש להמשיך ולפעול לקיום השותפות וההפריה ההדדית בין העובדות הסוציאליות לעורכות הדין, תוך שימור גבולות הגזרה בין הפרופסיות. מן המחקר עולה כי הדבר אפשרי, אך דורש עבודה מתמדת.
- לכן, חשוב לקיים ימי עיון והדרכות משותפות באופן שוטף ומתמשך.

מחסור חמור בשירותי גישור ציבוריים ובשירותי טיפול נפשי

- יש להפעיל שירותים ציבוריים/מסובסדים של גישור ואמצעים חלופיים נוספים. יש לפעול לניצול התקציב שניתן לסיוע המשפטי לטובת שירותי גישור ציבורי, או לחשוב על דרכים לניצול התקציב למטרה זו במסגרת אחרת. במיוחד חסרים מענים לטיפול בסכסוכים בעוצמה גבוהה מאוד, כבר בשלבים הראשונים של הפנייה, כמו למשל השירותים הניתנים על ידי ה-High Conflict Institute (<https://www.highconflictinstitute.com>) במדינות שונות בעולם כגון ארה"ב, קנדה והולנד. שירותים כאלה ניתנים בכפוף להוראת בית משפט, וראוי לשקול את פיתוחם גם בארץ.
- יש לפעול להרחבת שירותים של תמיכה וטיפול נפשי עבור משפחות גירושין וילדיהן. בעקבות החוק עלה אבחון הצרכים, והמחסור החמור והכרוני שקיים בשירותים אלה מורגש ביתר שאת.
- ללא הרחבת שירותים מסובסדים לגישור ולאמצעים חלופיים אחרים, וללא הרחבת שירותי הטיפול/ייעוץ הנפשי למשפחות, יעילותו של החוק מוגבלת.

קמפיין/ הסברה

- מומלץ שמהלך כה מהפכני ורוחבי ילווה באסטרטגיית הסברה לציבור הרחב בתקשורת. על משרד הרווחה ומשרד המשפטים המופקדים על יישום החוק לשתף פעולה ולנקוט בגישה פרואקטיבית רבה יותר בתחום ההסברה. לפיכך:
- יש להשקיע משאבים בקמפיין תקשורתי משמעותי שיסביר לאזרחים את משמעות המהלך וכיצד עליהם לפעול במקרה של סכסוך משפחתי-משפטי.
  - יש לתת את הדעת לאסטרטגיית התמודדות עם תקשורת נגיביסטית כלפי החוק, שאומנם פחתה אך לא נעלמה.
  - רצוי ליזום בהקדם פגישות משותפות לגורמים רלוונטיים במשרד המשפטים ובמשרד הרווחה, כולל דוברי המשרדים, לקידום הטיפול בסוגיה.

היעדר אחידות ביישום החוק

- רצוי לפעול לצמצום הפערים ביישום החוק בין בתי המשפט לענייני משפחה לבין בתי הדין הרבניים וכן בין המחוזות השונים, זאת כדי למנוע אפליה בין הלקוחות במתן השירות.

דברי תודה

חובה נעימה היא להודות לרבות ולרבים שסייעו לנו לאורך הדרך. ראשית, תודה ליהודית אסף, המנהלת הארצית של יחידות הסיוע במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ולענת ענבר קודמתה בתפקיד, על היוזמה למחקר, על שותפות אמת ועל התובנות החשובות. תודה לשאר שותפינו בוועדת ההיגוי למחקר: ד"ר יוסף (אסי) אהרונוב, הממונה על תחום המחקר באגף למחקר, תכנון והכשרה, טלי הינדי קודמתו בתפקיד, וכן לעובדות הבכירות ביחידות הסיוע, חנה לאופר, פנינה ברנס סו להמן ועו"ד הילה יפה, ממונה ארצית על עורכי הדין ביחידות הסיוע, על ההובלה המקצועית והמסורה של מחקר זה ועל שעות ארוכות של חשיבה פורייה ומהנה. אנו מודים ליקותיאל (קוטי) צבע, מנהל אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, על המימון של המחקר ועל העצות הנבונות.

תודה מעומק הלב לח"כ מרב מיכאלי מיוזמות החוק, לעו"ד בתיא ארטמן, יו"ר ועדת ההיגוי לחוק, לעו"ד יעקב פרידברג, מחלקת ייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים, ממנסחי התקנות לחוק ומרכז ועדת ההיגוי לחוק, לעו"ד מוריה כהן בקשי, ראשת אשכול ילדים משפחה ומערכות השיפוט, אשר הובילה את ניסוח החוק מטעם משרד המשפטים, ולעו"ד מיכל פיין, פעילה חברתית וחברה בוועדת ההיגוי לחוק, אשר הקדישו מזמנם והחכימו אותנו בידע ובניסיון הרב שברשותם.

תודה חמה שלוחה לצוות המקצועי של יחידות הסיוע ובכללם מנהלות, עובדות סוציאליות, עורכות דין ועובדות מנהל, על שיתוף פעולה הדוק עימנו, שבלעדיו מחקר זה לא היה יוצא אל הפועל.

תודה לעמיתינו במכון: דורי ריבקין, דליה בן-רבי ושאר חברות חטיבת המשפחה על תרומתן למחקר בשלביו השונים. תודות לצוות איסוף נתונים, למנהלת היחידה (היוצאת) חן צוק-תמיר ולרכז לב זיווייב, על הסיוע באיסוף הנתונים. אנו מודים לצוות עריכה ופרסומים, ובמיוחד לרויטל אביב-מתוק על עריכת הלשון של הדוח, לנעמי הלסטד על תרגום התקציר לאנגלית ולענת פרקו-טולדנו על הפקתו והבאתו לדפוס.

מעל לכל, אנו אסירי תודה ללקוחות המהו"ת על שפתחו את ליבם בפנינו, תוך היענות ראויה לציון לסקר הטלפוני ולראיונות העומק. מחקר זה מוקדש לכם ולכל לקוחות המהו"ת העתידיים.

תוכן עניינים

1	מבוא
2	1. הרקע לחוק, מטרתיו ועקרונות העבודה ביחידות הסיוע
2	1.1 המודל ה"משפטיפולי" לניהול סכסוכי משפחה
3	1.2 מעורבותן של מדינות באופן הסדרת הסכסוך המשפחתי
4	1.3 חוק המהו"ת ומטרותיו
5	1.4 יחידות הסיוע ועקרונות העבודה במהו"ת
9	2. תיאור המחקר
9	2.1 מטרת ההערכה ושאלות המחקר
10	2.2 אוכלוסיית המחקר
10	2.3 מערך המחקר
16	2.4 אתיקה
17	3. ממצאים
17	3.1 משפחות שזומנו למפגשי מהו"ת בתקופת המחקר
19	3.2 מאפייני הפרט של לקוחות המהו"ת
21	3.3 מאפייני הסכסוך במשפחות
24	3.4 תוצאות מפגשי המהו"ת
40	3.5 דרכי העבודה ותפיסת הליך המהו"ת
58	3.6 התגובות לחוק וקשיים ביישומו
66	4. מגבלות המחקר
67	5. סיכום וכיווני פעולה
71	מקורות
75	נספחים

רשימת לוחות

- 18 לוח 1: סיבות לאי-קיום הליך המהו"ת בתיקים שהסתיימו ללא מעורבות של יחידות הסיוע
- 20 לוח 2: מאפיינים סוציו-דמוגרפיים^א של משתתפי/ות הסקר לפי מגדר
- 36 לוח 3: הגעה להסכמות קבועות או זמניות במשפחות בנושאי הסכסוך השונים
- 44 לוח 4: מעמד הלקוח/ה בעת הגשת הבקשה ליישוב סכסוך לעומת המעמד בתום הליך המהו"ת
- 48 לוח 5: סיבות לאי-קיום מפגשי מהו"ת נוספים בקרב משפחות שקיימו פגישה אחת בלבד
- 48 לוח 6: סיבות לחוסר עניין בפגישות נוספות מצד אחד הצדדים או שניהם (n=51), לפי מספר מקרים

רשימת לוחות בנספחים

- 75 לוח א1: אחוז ערכים חסרים בנושאים שונים בקובצי המידע המנהלי
- 79 לוח ד1: התפלגות זמני ההמתנה לפגישת המהו"ת הראשונה, כלל אוכלוסיית המחקר והמדגם
- 80 לוח ה1: משך הזמן שחלף (בימים) מסיום הליך המהו"ת עד הסקר

רשימת תרשימים

- 8 תרשים 1: הליך המהו"ת
- 14 תרשים 2: הליך הדגימה
- 17 תרשים 3: פירוט תיקי משפחה שזומנו למפגשי מהו"ת
- 22 תרשים 4: מספר נושאי סכסוך בעצימות גבוהה ביותר במשפחה
- 23 תרשים 5: דיווח גברים ונשים על אלימות של הצד השני בסכסוך כלפיהם
- 29 תרשים 6: המלצות העובדות הסוציאליות, על פי קבוצות שבהן התקבלה או לא התקבלה החלטת הצדדים, בתיקים סגורים
- 30 תרשים 7: פתיחת תביעה בבית משפט/בית דין רבני בתום מפגשי המהו"ת
- 31 תרשים 8: התפלגות המשפחות שניגשו לתביעה ואלה שלא ניגשו לתביעה, על פי המלצת העובדת הסוציאלית בקרב תיקים סגורים
- 33 תרשים 9: דיווח לקוחות על מצב הסכסוך ואופן ניהולו שלושה חודשים לאחר הליך המהו"ת, על פי משפחות אשר הגישו תביעה ומשפחות שלא הגישו תביעה
- 35 תרשים 10: קבלת מידע חדש, על פי משפחות שהגישו/לא הגישו תביעה
- 37 תרשים 11: הגעה להסכמות, על פי נושא שבמוקד הסכסוך

- 39 תרשים 12: דיווח על תרומת מפגשי המהו"ת, על פי משפחות שהגישו/לא הגישו תביעה
- 42 תרשים 13: שיעור הפונים לשירותים אחרים בטרם הגשת הבקשה ליישוב סכסוך
- 42 תרשים 14: שיעור הפונים לסוגים שונים של שירותים טרם הגשת הבקשה ליישוב הסכסוך (n=240), לפי מגדר
- 47 תרשים 15: מספר פגישות מהו"ת שהתקיימו בכל משפחה
- 52 תרשים 16: ייצוג משפטי של הלקוחות במהלך מפגשי המהו"ת
- 54 תרשים 17: תפיסת הלקוחות את הברית הטיפולית עם העובדת הסוציאלית (%), במחקר הארצי משנת 2015
(n=321) ובמחקר המהו"ת (n=240)
- 55 תרשים 18: שביעות רצון כללית של לקוחות המהו"ת מן השירות במפגשים
- 56 תרשים 19: שביעות רצון כללית של לקוחות מן השירות (%) במחקר הארצי משנת 2015 (n=321) ובמחקר
המהו"ת (n=240)
- 57 תרשים 20: עמדת הלקוחות כלפי החוק להסדר התדיינות במשפחה, לפני ההגעה לפגישות המהו"ת ולאחריה

